

Nr 386

Av herr **Heckscher m. fl.**, om fri etableringsrätt för radio- och televisionsanläggningar.

(Lika lydande med motion nr 325 i Första kammaren)

Fri Television

Televisionens roll

Ett demokratiskt statsskick förutsätter en fri opinionsbildning i syfte att informera och stimulera människorna i alla de frågor som berör dem som samhällsmedlemmar.

Att följa och informera om den politiska debatten och i förekommande fall kritisera statsmakternas beslut förutsätter att opinionsbildningen är fri och att de viktiga massmedia som utgöres av press, film, radio och TV är oberoende av partier, regering, myndigheter och organisationer. Å andra sidan är det naturligt att exempelvis en tidning frivilligt kan solidarisera sig med en viss rörelse eller att en organisation utger en egen tidning för att därigenom effektivt framföra sina åsikter. Men om pressen genom lagstiftning för sin verksamhet blir beroende av myndigheternas beslut är det lika klart att deras benägenhet att fullgöra sina skyldigheter som exempelvis kritiker även kommer att påverkas av detta. Det torde numera vara allmänt erkänt att oberoende, även i ekonomiska angelägenheter, är en fundamental förutsättning för att verklig opinionsfrihet skall anses råda i ett land. Från denna i och för sig naturliga princip har emellertid gjorts vissa undantag som klarast belyses av de skillnader som råder mellan den fria pressen och den av staten ekonomiskt berörda radio- och televisionsverksamheten.

Det bör inte finnas någon principiell skillnad mellan olika massmedia, t. ex. press, radio, television eller film, vad gäller deras opinionsbildande uppgifter. Den omständigheten att olika typer av massmedia inte använder sig av samma teknik och arbetssätt kan inte tas till intäkt för att de skall behandlas olika exempelvis av statsmakterna. Att så faktiskt sker synes hero på att de tillkommit under skilda tider. Man har emellertid beträtt en farlig väg om man söker använda sig av den tekniska utvecklingen och eventuella opinionseffekter som motiv för att påyrka statskontroll av nya massmedia.

Opinionseffekten varierar hos olika massmedia. Framför allt vet vi att en kombination av tal, bild och skrift kan vara mycket verkningsfullare än dessa

tre media vart för sig, inte minst därför att denna kombination icke fordrar någon större aktivitet hos mottagaren. Detta gör att televisionen ryckt fram som vårt mest lättillgängliga massmedium på samma gång som den fått en spridning som i dag täcker de flesta svenska hushåll. Det kan då inte vara riktigt att å ena sidan hävda att det är viktigt att det finns en stor och oberoende skara tidningar och tidskrifter för att den opinionsbildning dessa förmedlar skall bli så rik och varierad som möjligt och å andra sidan monopolisera ett så effektivt opinionsbildande medium som televisionen utgör samt dessutom förhindra en effektiv offentlig insyn i monopolföretagets verksamhet.

Fri television

Skillnaden mellan en situation där televisionen bedrivs som ett monopolföretag och ett läge med fri etablering av televisionsbolag ligger framför allt i det konkurrensmoment som den fria etableringen medför. Konkurrensmomentet innebär att olika företag kan tävla om att vinna publiken på samma gång som de bevakar varandras sätt att möta publiken. Båda dessa moment saknas i monopolsituationen. Man har visserligen velat göra gällande att ett konkurrensförhållande skulle kunna komma till stånd om man inom ett monopolföretag lät hela programavdelningar konkurrera med varandra. Mot denna uppfattning har emellertid invändningar rests. Det rör sig nämligen inte om konkurrens, om man inom ett bolag tävlar om artister och olika typer av program, utan om rivalitet.

Ur den fria opinionsbildningens synpunkt är det väsentligt att man har flera alternativ att välja på när man söker ett medium att framföra sina åsikter i. Man uppnår flera fördelar härmed. För det första innebär valmöjligheten att om ett bolag, exempelvis det statskontrollerade Sveriges Radio, vägrar att ta upp en väsentlig fråga, så kan man gå till konkurrenten. För det andra blir bolagen mer benägna att ta hänsyn till allmänheten, med risk att annars framstå i en dålig dager. I ett monopolföretag finns inte denna valsituation. Det föreligger i stället risk för att de tjänstemän som hårt driver sin egen åsikt många gånger — medvetet eller omedvetet — hindrar den fria opinionen att komma till uttryck. Framför allt visar erfarenheterna från Storbritannien hur värdefull konkurrens är i dessa fall. Först när fria televisionsbolag fick bildas blev det forna monopolbolaget lyhört för alla åsikter, även sådana som inte stod regeringen nära.

Det har ibland hävdats att därest i en statlig tidning eller i ett monopolistiskt radioföretag alla åsikter fördes fram, skulle den fria opinionsbildningens, valfrihetens och objektivitetens krav tillgodoses. Mot detta resonemang kan invändas att man genom att presentera alla synpunkter i ett ämne endast speglar en debatt. Detta kan visserligen många gånger vara önskvärt, men det skapar inte någon opinion. Denna åstadkommes först när ett program har en tendens. För att opinionsbildningen skall vara meningsfull bör det finnas en konsekvent linje i den, d. v. s. det är inte slumpen utan programledningen som skall avgöra vilken inställning i en fråga man skall sträva efter att presentera för allmänheten. Det

har emellertid även hävdats att någon egentlig opinionsbildning inte bör ske i radio och television. Det torde i praktiken inte finnas några praktiska möjligheter att konsekvent utforma programmen på sådant sätt att de icke har någon opinionsbildande effekt. Riktigast torde vara att betrakta televisionen som ett bland andra massmedia och därmed anse att det har en opinionsbildande uppgift.

Å andra sidan uppstår en konflikt mellan denna uppgift och uppfattningen om att ett monopolbolag inte skall inlåta sig i en opinionsbildande verksamhet. Både från opinionsrättslig och demokratisk synpunkt måste det betraktas som otillfredsställande att styra opinionen från ett monopolföretag. Därför har också för pressens vidkommande dragits den slutsatsen att ett statsövertagande av denna vore en kränkning av tryckfriheten. Det ligger därför en motsättning i att ett monopolföretag som Sveriges Radio skall svara för det väsentligaste mediet i opinionsbildningen medan pressen slagit vakt om konkurrensen mellan de skilda tidningarna. För att komma ifrån denna motsättning begäres nu att Sveriges Radio skall bedriva en s. k. objektiv opinionsbildning, vilket är ett orimligt krav, eftersom opinionsbildningen alltid är subjektiv i sig. Därför har målsättningen för den svenska televisionsverksamheten i dag blivit förvirrad, motsägelsefull och otillfredsställande. På grund av den sittande radioutredningens snäva direktiv kommer inte heller klarhet att kunna bringas i denna fråga under den närmaste tiden.

Då vi är bestämda motståndare till varje inskränkning i opinionsfriheten är sålunda vårt första krav att radio- och televisionsmonopolet skall brytas och inom ramen för de tekniska möjligheterna ersättas med frihet i etern. Detta är ett principiellt ställningstagande som borde kunna accepteras av alla.

De ekonomiska konsekvenserna av fri television

Kravet på frihet i etern leder till att vid sidan om Sveriges Radio bildas nya bolag, till en början sannolikt endast ett konkurrerande företag. Reklamfinansiering torde därvid bli den naturliga inkomstkällan för ett oberoende bolag. Vi vill emellertid understryka att reklamfinansiering endast är ett alternativ av flera finansieringsformer och att det närmast får ses som en konsekvens av friheten i etern. *Vi är däremot icke beredda att godtaga reklam i Sveriges Radio såsom ett alternativ till reklam i fria och med varandra konkurrerande televisionsbolag.*

I tilläggsdirektiven till radioutredningen nämnes ett antal alternativ till hur man kan finansiera radio- och televisionsverksamheten. Härvid beröres även betalda reklaminslag i televisionen. Man kan tänka sig ett eller flera bolag som finansierar sin verksamhet med licensmedel eller som bekostar sändningarna med betalda reklaminslag. I direktiven avvisas både tanken på att flera bolag skall kunna etablera sig och tanken rörande reklamfinansiering. Motiveringar är bl. a. följande:

1. Kommersiell television är ägnad att sänka programstandarden.
2. Risk för otillbörlig inblandning i programproduktionen.
3. Televisionsreklam är skadlig ur samhällsekonomisk synpunkt.
4. Den svenska pressen kan ekonomiskt drabbas av reklamfinansierad television.

Gentemot detta vill vi anföra följande:

1. Påståendet att ett införande av kommersiell television ovillkorligen måste leda till sämre televisionsprogram låter sig svårigen bestyrkas. Man hävdar att det skulle föreligga en konflikt mellan vad konsumenten mår bäst av och vad konsumenten helst vill ha. En fri television skulle lockas till att endast eller i första hand tillgodose efterfrågan på program med »dålig kvalitet». Ett sådant resonemang öppnar frågan: vad är »bra» och vad är »dåliga» program och vem skall avgöra den saken?

Självfallet är det angeläget att vid införande av kommersiell televisionsverksamhet i vårt land denna utformas så att den icke får från kultursynpunkt menliga följder. Vunna erfarenheter från kommersiell televisionsverksamhet i Väst-europa visar emellertid att det är möjligt att på olika sätt *förebygga* sådana följder. Det låg därför en hög grad av realism i den uppfattning som 1956 års televisionsutredning gav uttryck för på bl. a. följande sätt: »Enär televisionsreklamen, rätt organiserad och rätt skött, icke kan anses motverka den ideella televisionens syften utan snarare främja dessa, vore det välbetänkt att åtminstone försöksvis införa televisionsreklam i Sverige.»

I diskussionen om kommersiell televisionsverksamhet har ofta hävdats att det skulle vara fråga om att till svenska förhållanden föra över den metod som tillämpas i Förenta staterna. Televisionen i Förenta staterna kännetecknas av att annonsören har möjlighet att beträffande uppläggning och utformning påverka det program som åtföljer själva reklammeddelandet. Annonsören kan t. ex. göra avbrott i pågående föreställning vid ett eller flera tillfällen, då åskådarunderlaget på vissa grunder beräknas vara särskilt stort, för att då framföra sitt meddelande. För vårt lands vidkommande har denna metod inte varit aktuell och kan inte heller tänkas bli det. De som sett en kulturfara i reklamsändningar via television torde sannolikt stödja sig på erfarenheterna av den amerikanska metoden.

Även den s. k. Pilkingtonrapportens erfarenheter från England har använts som tillhygge i den svenska debatten för och emot kommersiell television. Rapporten har ett uppenbart värde som en inventering av goda och dåliga erfarenheter av det i Storbritannien utvecklade systemet för konkurrens mellan ett statligt och icke-kommersiellt bolag (BBC) och en privatägd kommersiell televisionsrörelse (ITV). Vid utformningen av systemet för svensk kommersiell television kan viss nytta dras av de i denna rapport redovisade erfarenheterna, i synnerhet som de praktiska erfarenheterna därifrån — bl. a. bekräftade av BBC-ledningen — visar att programmen efter det konkurrensmomentet införts blivit bättre. Konkurrensen mellan den statliga och den privata televisionen har stimulerat till

djärvare grepp i programproduktionen och lett till att just de kontroversiella programmen fått ett relativt sett ökat utrymme.

Avgörande för diskussionen i denna del är att införandet av reklamtelevision skulle tillföra televisionsrörelsen ökade ekonomiska resurser. Det skulle bli möjligt att göra fler och bättre program. Fler smakriktningar skulle kunna tillgodoses. Inte minst med tanke på allt som investerats i uppbyggnaden av vårt nuvarande sändarnät, konsumenternas investeringar i televisionsapparater etc. måste det framstå som ytterst angeläget att bygga ut och utveckla programproduktionen.

2. Det påstås att risk för styrning av programmens utformning och allmänna inriktning från annonsörernas sida skulle uppstå. Det finns dock möjligheter att skapa garantier mot en sådan »otillbörlig inblandning». I andra länder har det visat sig möjligt att lösa detta problem. Ett skydd kan byggas upp även i Sverige.

I förbigående må påpekas att även inom ramen för en statlig och monopol-skyddad televisionsrörelse har problem sammanhängande med otillbörligt inflytande aktualiserats. Således har förekomsten av s. k. smyg reklam i den svenska televisionen haft en tendens att breda ut sig.

3. I de ovan berörda tilläggsdirektiven till radioutredningen framhålles att införande av kommersiell radio och television skulle innebära en ur samhällsekonomisk aspekt ogynnsam kostnadsökning. Man accepterar visserligen det principiellt riktiga i näringslivets argumentation — både ur nationell och ur internationell synpunkt — för ett behov av televisionen som reklammedium men anser att denna argumentation väger lätt mot den negativa effekt som den totala ökningen av reklamkostnaderna skulle medföra. Resonemanget är besynnerligt. Man har inte analyserat ökningen av reklamkostnaderna. Televisionen torde visserligen i viss utsträckning komma att öka reklamkostnaderna men väsentligen omfördela dessa så att den ökning som man ändå har anledning att räkna med framför allt kommer på televisionsreklamen.

4. Vad gäller reklamfinansierad television har från regeringen framförts stark oro över konsekvenserna av ett nytt reklammediums introduktion på marknaden. Det har hävdats att den reklam som då borde komma tidningarna till godo i stället skulle tillfalla televisionen med åtföljande försvagning av pressens redan förut hårt ansträngda ekonomi. Det är uppenbart att detta problem är ytterst känsligt för tidningarna och deras ekonomi och att åtgärder måste vidtagas så att en reklamfinansierad television icke försvagar tidningarnas ekonomiska ställning och därmed deras möjligheter att verka som opinionsbildare. Emellertid finnes vissa tecken som tyder på att problemen för tidningarna är överkomliga. För det första har det visat sig att tidningsreklam inte kan ersättas med televisionsreklam. Även om man i båda media reklamerar en och samma produkt är effekten av reklamen ej densamma. Snarare är förhållandet att de båda media kompletterar varandra — i informativt och nyhetsväckande syfte. Det bästa exemplet på detta är tidningsstrejken i New York, där man kunde konstatera

den roll för varuförsäljningen pressens annonsering hade — en roll som inte kunde övertas av televisionen. För det andra visar reklamkostnadsutvecklingen i vårt land en stark ökning alltsedan krigsslutet. När vi sålunda diskuterar reklamkostnadernas fördelning på olika massmedia är det inte en given summa, utan en summa som expanderar.

Ett studium av utvecklingen i andra länder ger vid handen att tidningsreklamen trots införandet av kommersiell television får en minskad relativ andel av de totala reklamintäkterna men att den erhåller en absolut intäktsökning. En särskild undersökning om de speciella förhållanden som råder i detta hänseende i Sverige bör dock genomföras innan ett mer bestämt uttalande kan göras om den effekt på tidningarnas ekonomi som en reklamfinansierad television kan medföra och de åtgärder som i anledning härav bör vidtagas.

Det bör dock framhållas att fri television inte oundgängligen förutsätter reklamfinansiering. Det finns starka krafter i vårt land, exempelvis inom folkrörelserna, som gärna vill nå allmänheten genom televisionen. I dagens läge får de ej sina synpunkter tillgodosedda både därför att den svenska televisionen ej har utrymme för dem och därför att de är bundna av televisionens s. k. objektivitetskrav. Inga andra program än de i vilka de framträder får påverkas av deras inställning. Dessa rörelser skulle kunna finna finansieringsformer för en fri television, som inte primärt bygger på reklam. I detta sammanhang skulle pressens ekonomiska intressen över huvud ej beröras.

Organisation av den fria televisionen

Inrättande av fri television leder i första hand till att gällande lag ändras så att fri etablering i princip får äga rum av radio- och televisionsverksamhet. Nya ansvarighetsregler måste därvid utarbetas för en fri radio och television.

Det är uppenbart att vissa inskränkningar i etableringsrätten måste råda. På grund av de speciella ansvarighetsförhållanden som gäller för televisionsverksamhet finns det skäl att begränsa verksamheten till sådana företag som kan antas bedriva den under förhållanden som överensstämmer med tryckfrihetsförordningens bestämmelser. Av det skälet skall en auktoriseringsnämnd inrättas med första uppgift att bevilja rätt till sändningar. Nämnden bör bestå av ledamöter utsedda av Kungl. Maj:t. Vid sidan om detta bör nämndens uppgift vara att övervaka den fria radions och televisionens verksamhet, avgöra antalet fria program och i övrigt ansvara för den fria televisionsverksamheten enligt givna riktlinjer.

Som tidigare nämnts kommer vid förändrade regler den fria televisionsverksamheten i starten troligtvis att koncentreras till ett bolag. Det synes oss motiverat att detta bolag får en sammansättning som återspeglar de främsta intressenterna av en fri television, t. ex. folkrörelserna, pressen och näringslivet.

Vid sidan om detta fria televisionsföretag, som bör inrikta sig på att bedriva sin verksamhet över hela landet, bör andra företag kunna etableras exempelvis

i syfte att bedriva regional verksamhet. Likaså bör andra former av televisionsverksamhet kunna introduceras, exempelvis s. k. pay television, dvs. television, som sänds via tråd eller eter, där man betalar för varje program.

Sveriges Radio

Sveriges Radios organisationsform

Som tidigare nämnts skall Sveriges Radio inte driva sin verksamhet på ett subjektivt och opinionsbildande sätt *beroende på dess monopolställning*. Enligt avtalet med staten uttryckes detta önskemål så att Sveriges Radio skall iakttaga neutralitet och objektivitet. Vad finns det då för möjligheter till granskning av att Sveriges Radio upprätthåller dessa principer? En möjlighet är naturligtvis att fortlöpande följa de utsända programmen och i tvistiga fall anmäla Sveriges Radio för radionämnden eller väcka åtal. Någon ansvarig utgivare har Sveriges Radio inte. Detta är emellertid endast ena sidan av Sveriges Radios verksamhet. Den andra berör programproduktionen. Det är av avgörande betydelse för en bedömning av Sveriges Radios hållning i olika frågor att ha insyn i denna programproduktion och i företagets beslutsprocess. Det finns inget skäl att ett monopolföretag, som bedriver televisionsverksamhet och vars styrelse till hälften är sammansatt av representanter utsedda av Kungl. Maj:t, skall få bedriva sin verksamhet utan ett betydande mått av insyn. På den punkten är den nuvarande bolagsformen olämplig. Då emellertid skäl talar för att den bl. a. på grund av företagsekonomiska synpunkter bör bibehållas, bör i stället nya regler för bolagets verksamhet fastställas, som jämställer detta med den offentliga förvaltningen i fråga om tillgång till handlingar och insyn i företagets beslutsprocess. Först därefter kan man bedöma om företaget i sin verksamhet tillåter sig subjektiva och opinionsbildande värderingar som ej överensstämmer med dess nuvarande status. Denna princip gäller oavsett om fri etablering av televisionsbolag förekommer eller ej.

Principer för Sveriges Radios finansiering

Sveriges Radio har i huvudsak finansierat sin verksamhet fram till budgetåret 1963/64 med licensmedel. Vi betraktar licensavgifter som rätt finansieringsform för ett monopolföretag av Sveriges Radios natur. Det är därvid väsentligt att slå fast att endast den som innehar radio- eller televisionsapparat skall bekosta Sveriges Radios verksamhet, varför en skattefinansiering inte skall förekomma. En sådan skulle även på ett olyckligt sätt understryka det beroendeförhållande som redan råder mellan Sveriges Radio och statsmakterna.

Emellertid har alltsedan budgetåret 1963/64 även finansiering av verksamheten med skattemedel tillämpats. Bland Sveriges Radios intäkter finns från denna tid upptagna ersättning för skolradioverksamhet och ränta å ackumulerat överskott, vilka medel statsmakterna äger anvisa Sveriges Radio. Dessa intäkter,

vilka budgetåret 1963/64 uppgick till 8 milj. kronor och budgetåret 1964/65 till 17 milj. kronor, beräknas 1965/66 bli 23 milj. kronor. Denna utveckling kan vi inte godkänna, då den innebär ett väsentligt avsteg från principen att Sveriges Radio skall finansiera sin verksamhet med licensmedel.

Departementschefen äskar för budgetåret 1965/66 19,5 milj. kronor till ersättning för skolradioverksamhet, radio och TV-verksamhet i utlandet samt fria radiolicenser för blinda. Det synes oss motiverat att med skattemedel täcka televerkets kostnader för fria radiolicenser för blinda. Vad gäller propaganda-verksamheten gentemot utlandet anser vi att denna bör täckas genom anslag under utrikesdepartementets huvudtitel. Vi föreslår därför att anslaget Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige uppräknas med 4 000 000 kronor till 8 744 000 kronor. Hemställan härom göres i särskild motion. Kostnaderna för skolradioverksamheten bör däremot täckas av licensmedel.

Den ekonomiska utvecklingen och utbyggnaden av ett program 2 inom televisionen

Vid beräkning av televisionens ekonomiska utveckling under 1960-talet förut-sattes i de prognoser som gjordes inom Sveriges Radio och telestyrelsen att det under tidigare år mycket stora överskott som årligen redovisats snabbt skulle krympa och i stället förbytas i ett underskott fr. o. m. budgetåret 1966/67. En följd av detta skulle bli att det ackumulerade överskottet skulle minska för att under 1970-talet upphöra helt. Dessa beräkningar grundades på å ena sidan en stabilisering av licensintäkterna och å den andra på ökade driftkostnader och investeringar.

Vissa kostnader för samt resultatet av TV-verksamheten 1964/65—1965/66

	Enligt Sveriges Radios och telestyrelsens petita hösten			Enligt stats- verkspro- positionen
	1962	1963	1964	1965
Sveriges Radios ordinarie driftkostnader för 1964/65	113	109	103	103
Sveriges Radios ordinarie driftkostnader för 1965/66	133	123	124	116
Investeringar i studielokaler för TV för 1964/65	19	14	15	15
Investeringar i studielokaler för TV för 1965/66	24	22	14	14
Överskott av TV-verksamheten för 1964/65	12	26	31	31
Överskott av TV-verksamheten för 1965/66	0	20	48	55
Akkumulerat överskott vid slutet av 1964/65	136	175	190	190
Akkumulerat överskott vid slutet av 1965/66	136	195	238	245

Utvecklingen har emellertid blivit en annan. I direktiven till radioutredningen hävdas att utredningen skulle undersöka förutsättningarna för införande av ett andra televisionsprogram utan att detta fick till följd en ökning av licensavgif-terna under 1960-talet. Statsrådet hänvisade därvid till en inom kommunika-

tionsdepartementet upprättad överslagskalkyl, vilken dock av någon anledning aldrig offentliggjorts. Det stod emellertid fullt klart att skulle de i direktiven uppsatta målen nås fick man revidera Sveriges Radios och telestyrelsens kostnadsberäkningar. Så har även skett. Genom att bekosta skolradion och förräntningen av det ackumulerade överskottet med skattemedel samt genom kraftiga nedskärningar på investeringarna och driftkostnaderna, vilket lett till ett lågt antal sändningstimmar exklusive repriser, har stora besparingar gjorts.

Detta skulle leda till att man under budgetåret 1965/66 beräknas få ett överskott på 55 milj. kr., vilket kan jämföras med motsvarande tal i Sveriges Radios och telestyrelsens *petita*, framlagda hösten 1962 — ett underskott om 0,1 milj. kr. Det ackumulerade överskottet vid slutet av 1964/65 beräknas nu som synes till 245 milj. kr. (mot 136 milj. kr. enligt 1962 års uppskattning). Då ett lika stort överskott kan förväntas under 1966/67, skulle de totala överskotten då bli ca 300 milj. kr. Den uppgjorda målsättningen skulle då eventuellt kunna hållas vid starten av ett andra televisionsprogram 1967 eller 1968. Vi kan inte acceptera ett sådan tillvägagångssätt. Den licensmedelsbetalande allmänheten har rätt att erhålla fullgoda program under ett rimligt antal sändningstimmar. Det stora antal televisionsmottagare som finns i Sverige gör det dessutom motiverat att man bygger ut den nuvarande programverksamheten kraftigt. Ur denna synpunkt är det därför motiverat att successivt utöka antalet sändningstimmar, exklusive repriser. Det ackumulerade överskottet kunde också användas till en framtida ytterligare förbättring och utvidgning av programverksamheten och till nödvändiga investeringar som exempelvis den sedan länge föreslagna studio-lokalen i Göteborg.

Den framtida televisionsverksamheten

Det finns sålunda i stort två alternativ att ta ställning till:

1. Om regeringen får råda händer följande. Monopolradions ställning befastes ytterligare. Elementära demokratiska krav på fri opinionsbildning genom vårt största och effektivaste massmedium åsidosättes även i fortsättningen. På grund av medelsbrist hålles Sveriges Radios nuvarande televisionsprogram kvar på en ojämn och delvis låg nivå. Sändningstiden begränsas till få nyproducerade timmar. I början av 1970-talet får man räkna med en kraftig licensmedelshöjning på grund av stegrade kostnader och utbyggnaden av det andra televisionsprogrammet.

2. Vi förordar i stället beslut om att fri television får etableras. Därigenom kommer ytterligare ett stort och värdefullt massmedium att träda i den fria opinionsbildningens tjänst. Sveriges Radios televisionsprogram kan successivt utvidgas och omfatta fler sändningstimmar, bättre program och i sinom tid färgtelevision. En konsekvens av den fria etableringsrätten blir att ett fritt programbolag kan starta televisionsverksamhet redan under 1966 eller senast 1967. Dessa sändningar innebär ingen direkt belastning på allmänhetens ekonomi.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte

1. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att förslag snarast måtte föreläggas riksdagen till

dels lagstiftning om fri etableringsrätt av radio- och televisionsanläggningar och de med den fria etableringsrätten sammanhängande förändringarna inom opinionsrätten,

dels lagstiftning om inrättande av en auktoriseringsnämnd i enlighet med de i motionen framförda riktlinjerna:

2. uttala, att löpande avtal mellan Kungl. Maj:t och Sveriges Radio AB icke måtte förnyas i vad avser monopol för Sveriges Radio att bedriva radio- och televisionssändningar efter löpande avtalstids utgång;

3. med avslag å Kungl. Maj:ts förslag om ett anslag till Ersättning för viss rundradioverksamhet för budgetåret 1965/66 om 19 500 000 kronor anslå 60 000 kronor för televerkets kostnader för fria ljudradiolicenser åt blinda ävensom uttala att skolradioverksamheten samt den del av programverksamheten gentemot utlandet, som ej täckes av särskilt anslag under tredje huvudtiteln, skall täckas av licensmedel; samt

4. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att Kungl. Maj:t måtte i övrigt beakta vad i motionen anförts, i synnerhet den del som avser behov av ökad offentlig insyn i Sveriges Radios verksamhet.

Stockholm den 27 januari 1965

Gunnar Heckscher

Gösta Bohman

Leif Cassel

Rolf Eliasson

Tage Magnusson

Eric Nilsson

Hans Nordgren

Bo Turesson

Karin Wetterström